

Priorita

číslo 3
březen 2021
zdarma

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | www.sfzp.cz

▶ **VÝUKA PŘIBLIŽÍ DĚTEM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ** str. 2

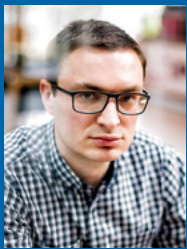
▶ **PROJEKTY NA LEPŠÍ VODU** DOSTALY ZELENOU str. 4

▶ **SÉRIE PODCASTŮ** PŘEDSTAVÍ EVROPSKÉ FONDY str. 18

▶ **I LYŽOVAT SE DÁ UDRŽITELNĚ** str. 24

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

blíží se konec zimy, za chvíli bude jaro, kdy všechno začíná růst. V letošním roce

vyrostou také mnohé dotační možnosti. Máme nový Modernizační fond, nové programové období Operačního programu Životní prostředí, za rohem čeká Operační program Spravedlivé transformace, k tomu Norské fondy, národní

programy, zkrátka jednomu by se z toho zatočila hlava.

V tomto vydání se věnujeme především konkrétním projektům. Týkají se většinou přírody, konkrétně chráněných oblastí na Karlovarsku a také revitalizaci řeky Dyje. Najdete u nás také informaci, kam v dohledné době půjdou dotace, které už jsou přiděleny. Obce díky nim vybudují nové zdroje pitné vody, nachystají si dokumentaci na vodohospodářské projekty nebo vymění lampy.

Dotace je možné získat nejen na zajištění kvalitní pitné vody, ale i na vzdělávání, konkrétně to environmentální. Autor tohoto sloupku rovněž zažil část výuku venku, jmenovalo se to branná výuka a spočívalo to v navléknutí pytlíků na ruce a plynových masek, ve kterých jsme vycházeli do lesa za školou, kde se pekly buřty. Současná environmentální výuka je určitě zajímavější.

Další článek je z trochu jiného mediálního soudku. Téma je stejné, tedy jak nejlépe a na co čerpat dotace, ale nebudou na vás útočit písmenka z papíru. Možná už jste slyšeli magické slovo podcast – pokud ne, vězte, že jde vlastně o internetový rozhlasový pořad. Ministerstvo pro místní rozvoj připravilo seriál, díky kterému si můžete do uší pouštět informace o nových dotačních příležitostech.

Jako vždy přinášíme postřehy z míst, kde dotace pomáhají přírodě a lidem. Zavítáme na vrch Vladař, a když už jsme byli na Karlovarsku, tak i mezi Borecké rybníky. Mrkneme se i do České Lípy nebo do Křenovic.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

JAK PEČOVAT O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ? VZDĚLÁNÍ DĚTÍ PODPOŘÍ DOTACE

Ministerstvo životního prostředí podpoří environmentální vzdělávání (EVVO). **Na projekty, které zlepší povědomí dětí o životním prostředí, vyčlenilo 40 milionů z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR.**

Foto: archiv SFŽP ČR

Dotace směřují do nových i navazujících vzdělávacích programů zaměřených na témata změny klimatu, udržitelné spotřeby nebo třeba prevence vzniku odpadů, a to jak offline, tak online formou. Peníze mohou školy a další vzdělávací organizace použít nejen pro výuku žáků, ale i lektorů a učitelů.

Je to další krok v soustavné podpoře vzdělávacích zařízení. „*Environmentální výuka je hrozně důležitá, podporuje u dětí vztah k životnímu prostředí. Roky ji systematicky podporujeme, tohle je další krok na cestě k budování lepšího povědomí o ochraně a odpovědnosti k životnímu prostředí,*“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec. „*Z našich zkušeností víme, že je o peníze na vzdělávání zájem a dotace vždy najdou smysluplné uplatnění,*“ dodává ministr. Peníze z předchozí výzvy využila například Asociace lesních mateřských škol na pořádání letních škol pro učitele, rozvinula se díky nim síť Ekoškol nebo je Nadace Partnerství použila na vzdělávání veřejné správy v oblasti adaptací měst na změny klimatu.

V dotační výzvě z Národního programu Životní prostředí je připraveno 40 milionů korun. Z toho 25 milionů půjde na environmentální vzdělávání a výchovu, zbylých 15 milionů na tvorbu metodik, vzdělávání učitelů a evaluaci v této oblasti. V pořadí se jedná již o třetí výzvu vyhlášenou na toto téma. V předchozích dvou letech si vzdělávací projekty rozdělily přes 80 milionů korun.

A na co mohou žadatelé peníze použít? Mezi preferovaná témata vzdělávacích programů, která plynou i z aktuální situace, patří změna klimatu, udržitelná spotřeba a prevence vzniku odpadů. Důraz je kladen rovněž na venkovní výuku v kontaktu s pří-

rodou, místně zakotvené učení a výuku v on-line prostředí pro období omezené klasické školní výuky.

Mezi typově podporované projekty patří příprava, koordinace a rozvoj dlouhodobých environmentálních vzdělávacích a osvětových programů a akce celorepublikového, případně nadregionálního významu a dosahu. Nezapomíná se ani na vzdělávání učitelů a lektorů, podporováno je pořádání odborných konferencí, seminářů, a to i v online prostředí, na pořízení publikací, pomůcek, metodik a periodik EVVO.

Výzva je určena pro školy, veřejnou správu a odbornou veřejnost. Oprávněnými příjemci jsou všechny právnické osoby, které splní předepsané podmínky výzvy, s výjimkou obchodních korporací, organizačních složek státu a politických stran a hnutí. „*Dotace žadatelům pokryje až 70% z celkových způsobilých výdajů, navíc 30% jim poskytneme zálohově formou jednorázové platby. Po doložení skutečných výdajů provedeme vyúčtování a vyplatíme zbytek dotace,*“ upřesňuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman a dodává, že díky této změně žadatelům odpadnou starosti se sháněním prostředků na počáteční náklady spojené s rozjezdem projektů.

O peníze je možné žádat od 15. března do konce května letošního roku. V aktivitě Environmentální vzdělávání a výchova je maximální možná výše podpory na jeden projekt 3 miliony korun, v aktivitě Tvorba metodik, vzdělávání lektorů a učitelů, evaluace v oblasti EVVO je to 1,5 milionu korun. U obou platí, že podpořené projekty musí být realizovány nejpozději do 31. prosince 2024. ●

▶ MŽP posílá **60 milionů korun na stromy**, tůně a mokřady

Desítky milionů korun posílá Ministerstvo životního prostředí na zlepšení stavu krajiny, **především na její schopnost zadržovat vodu a pomáhat tak proti suchu.**

Speciálně vyhrazených je 20 milionů korun na výsadbu stromů mimo lesy ve volné krajině jako součást společné iniciativy Nadace Partnerství a MŽP s názvem Sázíme budoucnost. Výsadbu stromů v zastavěných částech měst a obcí podporuje i nadále z Národního programu Životní prostředí. Ministerstvo otevírá příjem žádostí v Programu péče o krajinu, konkrétně do dvou podprogramů: Podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí (PPK B) a Podprogramu pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK C).

V podprogramu PPK B, který slouží širokému okruhu žadatelů, včetně měst a obcí, místních spolků, neziskových organizací, fyzických a právnických osob, mohou zájemci žádat o dotace na obnovu a tvorbu tůň a mokřadů, obnovu starých krajinných struktur v podobě alejí nebo remízů, opatření na podporu zvláš-

tě chráněných druhů a jejich biotopů či likvidaci invazních druhů rostlin. Podpořené projekty pomáhají zlepšit zadržování vody v krajině nebo utváření mikroklimatu a tím pomáhají boji se suchem i s erozí.

Program poskytuje prostředky na jednoletá neinvestiční opatření menšího rozsahu až do výše 100%, maximálně ale 250 000 Kč.

Žadatelem v Podprogramu pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK C) může být fyzická či právnická osoba, která zajistí naplnění podprogramu prostřednictvím akreditované záchranné stanice. Výše přiznaných finančních prostředků může být stanovena až do 100% uznaných nákladů.

Žádosti bude možné podávat do 29. března 2021 na místně příslušná regionální pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. ●

▶ **Ceny ochránců přírody** získaly revitalizační projekty

Cena Agentury ochrany přírody a krajiny ČR se letos udělovala potřetí, již tradičně **na konferenci Vybrané problémy naší přírody a krajiny.**

V kategorii Počin získalo Cenu AOPK ČR Povodí Moravy za některé revitalizační a renaturační projekty v povodí řek Morava a Dyje. Na Dyji na státní hranici se tři odstavená ramena vrátila řece. Ta tak získala zpět třetinu délky, o kterou v minulosti přišla. S Dyjí souvisí i další projekt v Novosedlích, kde se na více než deseti hektarech vytvořil lužní les. Ten bude společně s rozvlněním toku a odstraněním hráze přispívat ke zvýšení zásob vody v krajině a současně ke zlepšení situace za povodně. Významná je i podpora renaturace řeky Moravy u Štěpánova, kde bylo odstraněno opevnění břehů a z těžkých balvanů byly vytvořeny prvky, které podporují vývoj řeky.

„Těší mne, že se v posledních letech daří alespoň některé názory ochrany přírody a vodohospodářů sbližovat. Zatímco dříve se především narovnávala koryta potoků a řek, lil beton a břehy se opevňovaly těžkým kamenným záhozem, nyní se našetřené realizuje čím dál víc projektů, které navrácí říkám prostor a přirozený charakter. Sem patří i některé projekty dnes oceněného

Povodí Moravy,“ vysvětluje František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

V kategorii Osobnost byly dnes oceněny dvě výjimečné ženy: Jarmila Kubíková a Dana Bartošová. Doc. RNDr. Jarmila Kubíková, CSc., se mimořádně zasloužila o ochranu přírody v Praze a Středočeském kraji a o výchovu generací univerzitních studentů na katedře botaniky PŘF UK. Obdivuhodné jsou i její pevné občanské postoje a publikační, ediční a organizátorská činnost. Druhá oceněná, RNDr. Dana Bartošová, se s neutuchající energií a nasazením celý svůj profesní život věnuje tomu, aby v naší krajině mohly žít velké šelmy.

„Obě dámy, jedna botanička, druhá zooložka, jsou fascinující svým celoživotním zápletem pro ochranu naší přírody. Jsem velmi rád, že právě ony získaly Cenu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR,“ dodává František Pelc.

Nominace pro další ročník může zaslat kdokoli do konce března. Více informací o cenách najdete na webu www.ochranaprirody.cz. ●

ECHO

Česká republika podala žalobu na Polsko kvůli těžbě na dole Turów

Česká republika podala k Soudnímu dvoru EU žalobu proti Polské republice. ČR Polsku vytýká, že v souvislosti s rozšířením těžby na dole Turów porušilo unijní právo. Součástí žaloby je také žádost o zastavení aktuální těžby uhlí v dole do doby, než Soudní dvůr EU rozhodne. Česká republika současně požádala soud, aby žalobu projednal přednostně vzhledem k dopadům těžby na obyvatele příhraničních oblastí Libereckého kraje. Pokračování těžby ohrožuje české občany, vodu i životní prostředí. I proto Česká republika současně požádala Soudní dvůr EU o pozastavení těžby do doby, než o žalobě soud rozhodne.

Říčany odbahnily rybník Rozpakov, už je napuštěný. Vznikl tam nový ostrůvek

Rozpakov je vodní nádrž na toku Říčanského potoka mezi rybníky Marvánek a Srnčí na jižním okraji města Říčany. Město ji nechalo odbahnit, upravit břehy, opravit hráz a provést další terénní úpravy. Ze dna bylo odvezeno odhadem osm tisíc kubíků bahna. Uprostřed rybníka nově vznikl ostrůvek s vysázenými stromy. Terénní úpravy nad rybníkem mají zamezit vodní a větrné erozi a zpětnému naplavení půdy. Bahno do rybníka přinášel přítok i deště, splavující půdu z okolních polí. Vodní erozi mají snížit výsadby různých mezí, remízků, sadů nebo louky.

Travič v CHKO Brdy zabil desítky zvířat

Skoro dvě desítky mrtvých zvířat byly v únoru nalezeny poblíž obce Sedlice. Řada indicíí napovídá tomu, že zvířata byla otrávena. Traviči často používají jed karbofuran, který je vysoce toxický i v malých dávkách. Používání tohoto prudce jedovatého insekticidu je přitom už řadu let zakázáno. Mezi mrtvými živočichy byl u Sedlice například orel mořský, krkavci, káňata, jestřábi, straka či liška. Případ vyšetřuje kriminální policie. AOPK ČR podala podnět na podezření ze spáchání trestného činu otravy zvláště chráněného druhu. Otravy volně žijících živočichů, ale i další způsoby jejich nelegálního pronásledování představují závažný problém, který se bohužel dlouhodobě nedaří řešit.

► Další peníze míří do obecních rozpočtů, tentokrát na pitnou vodu, kanalizace i osvětlení

Ministr životního prostředí rozdělil přes 300 milionů korun mezi obce. **Ty za ně získají lepší přístup k pitné vodě, zmodernizují pouliční lampy nebo díky nim připraví kompletní projektovou a zadávací dokumentaci potřebnou k výstavbě kanalizací, čistíren odpadních vod nebo obecních vodovodů.** Celkem získalo podporu více než dvě stě projektů.

Se špatnou kvalitou vody, násobenou dlouhými obdobími sucha, se potýkají mnohé obce. Díky dotacím z Národního programu Životní prostředí se ale daří obcím tento problém natrvalo řešit. „Dotace z tohoto programu cílíme především na menší obce, které nedisponují velkými rozpočty, ale zároveň potřebují problém s vodou rychle řešit. My jim dáme až 3 miliony korun, díky kterým mohou vybudovat nové zdroje pitné vody, zkapacitnit ty stávající nebo vybudovat přivaděče,“ informuje ministr životního prostředí Richard Brabec.

Nově schválené dotace pomohou na téměř osmdesáti místech, na vodní zdroje putuje přes sto dvacet milionů korun. V Libkovicích na Domažlicku tak mohou vyvrtat novou studnu a napojit ji na stávající vodovod, v Přešticích rozšíří zásobník upravené vody či ve Volarech doplní vodní zdroje. Dotační výzva na zdroje pitné vody číslo 2/2018 zůstává pro další zájemce nadále otevřená až do konce června.

Kromě pitné vody jdou peníze i na kanalizace, čistírny odpadních vod a vodovody. Konkrétně na jejich projektovou přípravu. „Obcím přispíváme na zpracování dokumentace. Díky tomu se mohou s připraveným záměrem následně hlásit o dotaci z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027, která jim pomůže nákladnou vodohospodářskou infrastrukturu vybudovat,“ popisuje hlavní smysl podpory ministr Richard Brabec.

Dokumentace vznikne třeba ke kanalizaci a čistírně v Bouzově, v Desné navrhne rozšíření vodohospodářské infrastruktury, v Lošanech si rozvrhne vodovod. Celkem vzniknou projektové dokumentace na skoro devadesáti místech, z dotací získají téměř 120 milionů korun. „Poskytujeme až 90 procent

z celkových způsobilých výdajů. I proto byl o dotaci velký zájem a příjem žádostí jsme museli ukončit o něco dříve, protože projekty vyčerpaly alokaci,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Součástí schvalovaných projektů byly i výměny lamp veřejného osvětlení v obcích v chráněných krajinných oblastech. Nová energeticky úsporná pouliční světla nahradí ta stará, která nejsou tak efektivní. Vedle lepší viditelnosti či nižších nákladů na energie přináší nové osvětlení snížení světelného smogu. Dotace poputují do čtyřiaadvaceti obcí, na lepší osvětlení se mohou těšit obyvatelé Hejnic, Železného Brodu nebo Radvanic.

Vedle zmíněných projektů získalo podporu i několik projektů z norské výzvy Bergen zaměřených na výstavbu zelenomodré infrastruktury nebo dvě zoologické zahrady a jedna záchranná stanice na vybudování chovných kapacit pro péči o velké šelmy. ●

► Dvě stě milionů na výsadbu stromů je pryč, ministr Brabec přidává další peníze

Dalších 100 milionů korun přidává ministr životního prostředí Richard Brabec na podporu komunitní výsadby stromů. Rezort doposud rozdělil v dotační výzvě ze Státního fondu životního prostředí ČR 200 milionů korun.

Obce, spolky, firmy, ale i běžní občané mohou i nadále získat dotaci až čtvrt milionu korun na výsadbu listnáčů v okolí svých domů. Výsadbou zlepší vzhled svého okolí a zároveň pomohou přírodě čelit dlouhodobému suchu.

Dotace poskytuje Státní fond životního prostředí ČR na podporu iniciativy MŽP a Nadace Partnerství „Sázíme budoucnost“ z Národního programu Životní prostředí pod číslem 9/2019. Výzva je otevřena do 30. dubna 2021.

„Lidé mají o sázení stromů opravdu obrovský zájem. Jen za první dva měsíce letošního roku nám dorazilo 456 žádostí o podporu v objemu téměř 100 milionů korun. To jsou skutečně rekordní čísla. V dotační výzvě jsme do dnešního dne rozdělili už 200 milionů korun, díky kterým poroste téměř 50 tisíc nových stromů. Přidáváme do programu dalších 100 milionů korun, aby sázení mohlo dále pokračovat,“ shrnuje ministr Richard Brabec.

Dvousetmilionovou alokaci výzvy proto šéf rezortu životního prostředí aktuálně navyšuje na 300 milionů korun. Již minulý týden přitom vyhradil 20 milionů na výsadbu stromů mimo lesy ve volné krajině, a to v Programu péče o krajinu.

Cílem dotační výzvy 9/2019 z Národního programu Životního prostředí je nabídnout zájemcům jednoduchý finanční mechanismus na podporu výsadeb listnáčů primárně v zastavěných částech měst a obcí. O dotaci může požádat prakticky kdokoli, od samospráv, škol a spolků přes instituce, podniky až po samotné občany, jedinou podmínkou je prokazatelný vztah k místu výsadby.

„Díky širokému spektru žadatelů, jednoduché administrativě, rychlému zpracování žádostí a vstřícnému nastavení podpory, kdy příspěvek až 250 tisíc korun pokrývá i 100 procent výdajů za nákup sazenic, potřebného

materiálu a následnou péči o stromky, vyčerpali zájemci dvousetmilionovou alokaci dotační výzvy za necelý rok a půl,“ doplňuje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Aktuálně lze z výzvy podpořit výsadbu stromů na veřejně přístupných místech měst a obcí umístěných v zástavbě, kde to technické podmínky dovolují a kde výsadba dává smysl, ne však ve volné krajině (ty MŽP podporuje do konce března z Programu péče o krajinu). Z programu je financována také výsadba v uzavřených vnitroblocích či společných dvorech bytových domů.

Dotační výzva je součástí celonárodní iniciativy a grantového programu ministerstva a Nadace Partnerství Sázíme budoucnost, která podporuje sázení stromů u široké veřejnosti a jejímž cílem je vysazet v České republice do 5 let mimo les 10 milionů nových stromů. ●

▶ V České Lípě vznikne parčík s dětským hřištěm

Téměř čtyřicet nových stromů, stovky keřů a květin, dětské hřiště a hmyzí hotel, mlatové cesty, lavičky – to jsou základní prvky parčíku, který vznikne na zelené ploše u křižovatky ulic 5. května, Vrchlického a Škrétova na Kopečku v České Lípě.

Českolipští radní na únorovém zasedání přidělili zakázku vítězným dodavatelům, hotovo by mělo být ještě letos. Zakázku získalo sdružení firem za nabídkovou cenu 3,2 milionu korun. Dělníci vybudují cestičky a mlatové plochy a instalují mobiliář. Součástí investice bude výsadba nových stromů, keřů a květin a následná péče. Na realizaci zakázky získalo město dotaci z Operačního programu Životní prostředí, která pokryje až 60 procent nákladů, dotace se může vyšplhat maximálně na částku 988 tisíc korun.

„O vznik tohoto parčíku usilují již několik let, na základě požadavků řady občanů této lokality jsem návrh na vznik parčíku podávala již v předchozím volebním období jako řadová zastupitelka. O to více jsem ráda, že parčík konečně bude dokončen, a těším se na výsledek. Věřím, že se zanedbané a nevyužité plochy stane příjemné místo, které budou místní obyvatelé využívat k relaxaci a odpočinku nebo zde budou trávit čas se svými dětmi,“ uvedla starostka České Lípy Jitka Volfová.

V parčíku budou nově vysazeny například lípy, javory, buky, duby i borovice,

z keřů pak šeříky, tisy, meruzalky nebo břečťany. Do trávníku budou zasazeny koberce bílých a žlutých narcisů, v centrální části parčíku bude vysázen trvalkový záhon. Do parčíku přibude také sedmnáct laviček, většina z nich bude ve stínu nových stromů.

„V parčíku bude umístěn také takzvaný hmyzí hotel, což je uměle vytvořená skrýš pro užitečné druhy hmyzu, která jim může sloužit také pro kladení vajíček. V jeho okolí nebudeme trávu sekat tak často, takže v části parčíku vznikne i květnatá louka plná lučního kvítí,“ upřesnil místostarosta České Lípy Martin Brož a doplnil, že v průběhu realizace zakázky bude nutné pokácet několik vzrostlých stromů, které již nejsou v dobrém stavu. ●

▶ Bývalé křenovické koupaliště se promění v rekreační zónu

Už od roku 2003 nese koupaliště v Křenovicích na Vyškovsku smutný přídomek „bývalé“. Vesnice plánuje revitalizaci celého místa, z něhož se stane rekreační zóna s vodní nádrží.

Kdysi známý areál, do kterého se sjížděli rekreovat lidé z širokého okolí, vyžadoval stále vyšší náklady na provoz a údržbu. Na nutné milionové investice do jeho rekonstrukce nebylo odkud brát. Jeho neutěšený vzhled však už má být brzy minulostí. Vesnice plánuje revitalizaci celého místa, z něhož se stane rekreační zóna s vodní nádrží. Novou podobu může lokalita dostat už na podzim.

Plán vykryštalizoval z jiného projektu a tím je revitalizace mlýnského náhonu, která se blíží ke svému dokončení. „Přišlo nám vhodné areál tímto způsobem upravit, zůstat když obnoveným

náhonem bude moci proudit voda do nové nádrže. Protipovodňové opatření už je skoro hotové. Vzniká to nejdůležitější, a to jez mezi Holubicemi a Křenovicemi, který bude vodou zásobovat zase náhon,“ informuje starosta obce Jaromír Konečný.

Velký projekt v lokalitě Mezivodí za 18 milionů korun, dotovaný z 90 % Operačním programem Životní prostředí, bude hotov do září a zhruba ve stejné době chce mít obec dokončenu i revitalizaci koupaliště.

První kroky k tomu už podnikla. Budovy, které dříve fungovaly jako kabinky, pokladna nebo byt plavčíka, nechala zbourat. Stovky kubíků drti má v plánu využít

ke zřízení polozpevněných cest v lokalitě. Zároveň připravuje projekt na revitalizaci koupaliště, na niž má v rozpočtu vyčleněn zhruba milion korun.

Bazén o rozměrech padesát na pětadvacet metrů a malé brouzdaliště v místě stále jsou. Při jejich úpravě půjde hlavně o zemní práce, které by neměly trvat příliš dlouho. „Necháme srazit stěny bazénu a zajistíme další terénní úpravy, takže vzniknou polopřirodní vodní nádrže. Rybníky je tak docela nelze nazvat. Nejspíš lokalitu vybavíme i nějakým mobiliářem: lavičkami, odpadkovými koši a podobně. Jako u každého podobného vodního díla bude i tam koupání na vlastní nebezpečí,“ vyložil starosta.

Voda bude do velké nádrže vtékat přes někdejší brouzdaliště. To má být vyloženo šterkem a bude fungovat jako čistící prvek. Asi dvacet metrů od velkého bazénu se nachází potok, do něhož bude voda zase odtékat, čímž se zajistí její stálá obměna. ●

Vrch Vladař a Borecké rybníky jsou krásnými kouty přírody na Karlovarsku. Kraj se místům věnuje a chce zachovávat jejich přírodní ráz.

STOLOVÁ HORA A SOUSTAVA RYBNÍKŮ NABÍZÍ ÚTOČIŠTĚ VZÁCNÝM DRUHŮM

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Na severním okraji města Ostrova se rozprostírá rybníční soustava známá jako Borecké rybníky. Vodní plochy jsou pozůstatkem velkého rozmachu rybníkářství před třemi sty lety. Desítky rybníků mezitím zanikly, staly se z nich většinou louky a pastviny. Boreckých rybníků je celkem devět. Vedou mezi nimi cesty, po kterých se pohybují turisté, pěší i na kolech, najdete tam i naučnou stezku. Současně jsou domovem mnoha chráněných rostlin a živočichů.

Stolová hora Vladař stojí kousek od Žlutic, ale vidět už je z dálky, je výraznou krajinou dominantou. Vznikla díky sopečné činnosti v nedalekých Doupovských horách. Na Vladaři se dají najít četné skalky, kamenná moře a další útvary, díky svému zvláštnímu charakteru je Vladař útočištěm pro mnohá vzácná zvířata i rostliny.

Oběma lokalitám se Karlovarský kraj věnuje i díky dvěma projektům z Operačního programu Životní prostředí. „U Koňského rybníka došlo vlivem řady procesů k regulaci optimálních biotopů vzácných druhů obojživelníků, což začínalo být podstatným negativem v oblasti, kde se jich z asi šestnácti v kraji žijících druhů vyskytuje jedenáct. Obdobné problémy vykazoval i ekosystém vrcholových partií Vladaře, kde postupným zarůstáním hlohy došlo k potlačení cenných stepních a hájových ploch až o alarmujících sedmdesát procent a hrozil tak úplný zánik botanicky a ekologicky cenné lokality. V území došlo k narušení běžných vazeb a řetězců, na nichž podobné ekosystémy stojí,“ vysvětluje mluvčí Karlovarského kraje Jana Pavlíková.

Koňský rybník je díky tůním schopen zadržovat vodu i při spuštění hladiny, objevila se zde vydra a například ledňácci. Vladař hostil některé vzácnější druhy teplomilných motýlů a kromě ekologického přínosu je velmi oceňován návštěvníky, krajináři, ale i historiky...

Zvýšená péče zlepšila situaci na místě, zachová potenciál obou území, ale také otevře cesty novým či staronovým způsobům péče. „Koňský rybník by bylo vhodné nechat jednou za několik let přes zimu opět vypuštěný, v novém litorálním pásu lze budovat tůně, které vodu udrží i při vypuštění. Vladař by v budoucnu mohl být extenzivně vypásán nebo zčásti i kosen na seno, samozřejmě extenzivním způsobem,“ dodává krajská mluvčí.

Projekty už přinesly konkrétní výsledky. „Při vytváření projektu bylo samozřejmě pamatováno na co nejmenší dopad na cenné složky zdejší přírody a v pravdě věříme, že toho bylo v maximální míře dosaženo. Na Vladaři tak například nad rámeček projektu došlo k vybudování opatření zaměřených na ochranu populací cenných druhů. Již na podzim bylo možné pozorovat pozitivní vliv na ekosystém obou lokalit, Koňský rybník je díky tůním schopen zadržovat vodu i při spuštění hladiny, objevila se zde vydra a například ledňácci. Vladař hostil některé vzácnější druhy teplomilných motýlů a kromě ekologického přínosu je velmi oceňován návštěvníky, krajináři, ale i historiky,“ odpovídá Jana Pavlíková.

Karlovarský kraj chce pokračovat v podobných projektech i nadále. Na jeho území se nachází podobné lokality, ale i třeba zarůstající rašeliniště a vřesoviště. ●

KARLOVARSKÝ KRAJ

Karlovarský kraj tvoří tři okresy – chebský, karlovarský a sokolovský – a celkem se zde nachází 134 obcí. Svou rozlohou se řadí k nejmenším, žije v něm necelých tři sta tisíc obyvatel. Je proslulý především lázeňstvím. Na území kraje se nachází nejen naše nejznámější lázně Karlovy Vary, ale i Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. Cestovní ruch je v Karlovarském kraji jedním z nejvýznamnějších odvětví. Kromě lázeňství je cílem turistů krásná příroda Krušných hor a v zimě také lyžařské svahy.

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: Povodí Moravy

Řeka Dyje na hranicích s Rakouskem se vrací k původní podobě. **Tři odříznutá ramena vodohospodáři vrátili řece zpět.**

DYJI SE VRÁTILY MRTVÉ MEANDRY

Řeku Dyji společně s Moravou obklopuje největší a ekologicky nejcennější komplex lužních území střední Evropy. Přesto se ani Dyji v 70. a 80. letech minulého století nevyhnulo tehdy obvyklé napřimování toku a budování protipovodňových hrází. Opatření měla tehdy stabilizovat střezenu státní hranici a zajistit protipovodňovou ochranu. V krajině, která nyní bojuje se suchem, však zkrácený tok nežádoucím způsobem urychluje odtok vody.

Dyje byla napřimena a zkrácena o 3,2 kilometru. Současně s tím vznikly podél hraničního úseku na obou březích protipovodňové hráze. Odstavená ramena byla od té doby silně zanesená a spěla k rychlému zániku. Nové koryto, které vzniklo takzvaným průpichem původních meandrů, vykazovalo nízkou morfolgickou hodnotu.

Povodí Moravy se proto spolu s rakouskými partnery pustilo do projektu. Na státní hranici vodohospodáři vrátili tři odstavená ramena řece. Řeka tak získala zpět třetinu délky, o kterou v minulosti přišla. Dyje se tak vrátila ke svému typickému charakteru nížinné řeky.

Projekt získal ocenění Adapterra Awards (kategorie Volná krajina a Cena sympatie 2020) a také cenu Agentury ochrany životního prostředí ČR. „Těší mě, že se v posledních letech daří alespoň některé názory ochrany přírody a vodohospodářů sblížovat. Zatímco dříve se především narovnávala koryta potoků a řek, lil beton a břehy se opevňovaly těžkým kamenným záhozem, nyní se našťástí realizuje čím dál víc projektů, které navrcejí řekám prostor a přirozený charakter. Sem patří i některé projekty oceněného Povodí Moravy,“ vysvětluje František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

„Velmi mě těší, že si společnost začíná všímat našich projektů, v rámci kterých řekám vracíme původní charakter, realizujeme přírodě blízká opatření a revitalizujeme řeky v povodí Moravy v místech, kde jsou taková řešení možná. Aby měly podobné přírodě blízké úpravy smysl, musí být součástí komplexu opatření a musí být

prováděny v souladu s opatřeními pro posílení vodních zdrojů. Je proto důležité mít na paměti, že revitalizace vodních toků a přírodě blízká opatření nenahradí funkci vodních nádrží a vodní nádrže nenahradí funkci přírodě blízkých opatření a revitalizací. Každé z nich má svoji nezastupitelnou úlohu a musí se v době klimatické změny vzájemně doplňovat a navazovat na sebe,“ poděkoval v reakci na ocenění generální ředitel Povodí Moravy Václav Gargulák.

Stavba probíhala současně na území dvou států, proto bylo nutné sladit stavební i pracovní právo obou zemí a z nich plynoucí omezení. Zároveň se jedná o velmi cenné území soustavy Natura 2000, proto bylo termínově omezeno i provádění stavby. Další nečekanou událostí bylo zahníždění orla královského v blízkosti stavby, což zkrátilo období vyhrazené pro provedení úprav o další dva měsíce. ●

Aby měly podobné přírodě blízké úpravy smysl, musí být součástí komplexu opatření a musí být prováděny v souladu s opatřeními pro posílení vodních zdrojů.

Foto: Vojtěch Herout

Foto: Vojtěch Herout

Foto: Vojtěch Herout

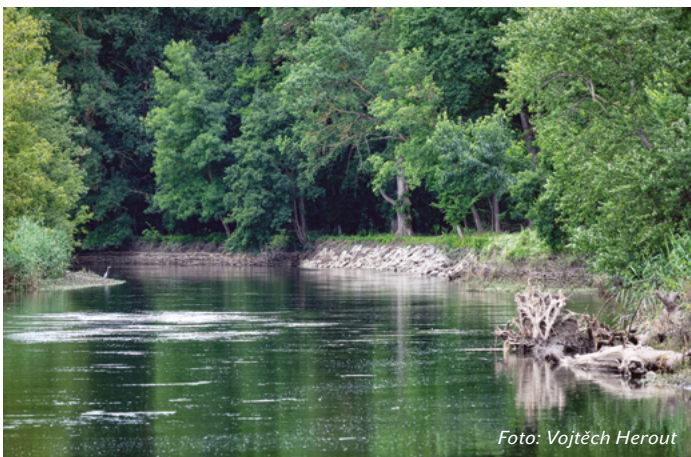

Foto: Vojtěch Herout

Foto: Vojtěch Herout

Foto: archiv SFŽP ČR

▶ ZPRÁVA ZA ROK 2019: DÍKY ČISTŠÍMU OVZDUŠÍ SE NÁM LÉPE DÝCHÁ, ZMĚNA KLIMATU A SUCHO SE DÁL PODEPISUJÍ NA ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

Kvalita ovzduší i kvalita povrchových vod se v ČR zlepšují. Rok 2019 je evidován jako druhý nejteplejší na území Česka za historii měření.

Stav životního prostředí a ekosystémů stále více ovlivňují změny klimatu, zejména na poklesu druhové rozmanitosti a zhoršování stavu lesů. Hovoří o tom hodnotící Zpráva o životním prostředí za rok 2019, ve zkrácené verzi zpracovaná agenturou CENIA. Zpráva za rok 2019 vychází s tříměsíčním zpožděním, které je dáno koronavirovou pandemií. MŽP v loňském roce z důvodu pandemie posunulo termín pro ohlašovatele povinných informací o životním prostředí, které jsou rovněž podkladem pro Zprávu o životním prostředí. Zpráva proto vychází o čtvrt roku později než obvykle.

I když byl předloňský roční úhrn srážek v mezích normálu, kvůli vysokým teplotám postihlo značnou část území Česka půdní i hydrologické sucho. Rok 2019 byl podle Zprávy druhým nejteplejším od roku 1961 (rekord drží rok 2016). Průměrná roční teplota 9,5 °C byla o 1,6 °C vyšší než průměr let 1981–2010. Devět z deseti nejteplejších let od roku 1961 se datuje až po roce 2000.

Ačkoli regionálně, především vlivem přeshraničního znečištění, dochází k překračování imisních limitů pro znečišťující látky v ovzduší, zmenšila se v roce 2019 plocha území i klesl počet obyvatel v oblastech s nadlimitními koncentracemi, stále však zůstávají zasaženy lokality jako Ostrava, Frýdek-Místek nebo Třinec. Zlepšování kvality ovzduší v posledních dvou letech příznivě ovlivnily jak meteorologické (zejména rozptylové) podmínky,

tak moderní technologie ve výrobě a zvyšování podílu ekologického vytápění v domácnostech, podpořené kotlíkovými dotacemi. Česko kromě emisí suspendovaných částic PM_{2,5} již plní emisní stropy stanovené k roku 2020. Hlavním zdrojem prachových částic v ovzduší je nadále vytápění domácností.

„Dlouhodobě a systematicky se zaměřujeme na nejvýznamnější zdroj znečištění prachovými částicemi, kterým je lokální vytápění. Za posledních pět let jsme do výměny starých kotlů v domácnostech investovali přes 12 miliard korun, ke zlepšování ovzduší přispívají i dotace na zateplování domů z našeho programu Nová zelená úsporám. Těm zvyšováním energetických úspor přispívá také ke snížení emisí, které domácnosti produkují. Zákonem o ochraně ovzduší je již od roku 2012 znám zákaz provozu kotlů s nejvyššími emisemi, který začne platit od září příštího roku. Celá ČR se tak dlouhodobě připravuje na to, že od tohoto data nebude již možno tato nadměrně znečišťující zařízení mít v provozu. Další zásadní pomocí budou proto nové kotlíkové dotace, které připravujeme a nově rozdělujeme do dvou skupin. První skupina, která bude opět financována z fondů EU a kde by mělo být 5 miliard korun, bude cílena na nízkopříjmové domácnosti a seniory. Tam by dotace mohla být i více než 80 % nákladů. Mohlo by se to týkat několika desítek tisíc domácností. Ve druhé skupině by v rámci programu Nová zelená úsporám měla být dotace poskytnuta nejen na výměnu kotle, ale i na zateplení domu a rádi bychom to propojili i s využitím dešťové vody. Chtěli bychom využít prostředky z unijního Fondu obnovy, přibližně 9 miliard korun. Zatím ještě čekáme na schválení návrhu Evropskou

komisí,“ informuje ministr životního prostředí Richard Brabec.

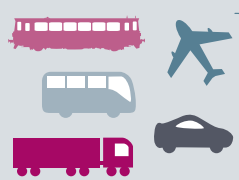

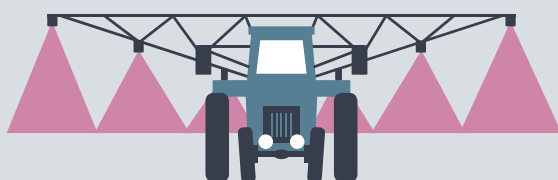

Zlepšuje se kvalita tekoucích vod díky efektivnějšímu čištění odpadních vod z čistíren. Zvyšuje se podíl obyvatel připojených k veřejnému vodovodu a ke kanalizaci zakončené čistírnou odpadních vod. Povrchové i podzemní vody jsou však stále znečišťovány pesticidy, které se do nich dostávají z intenzivně obhospodařované zemědělské půdy.

Stav lesních porostů je v důsledku zhoršující se kůrovcové kalamity a sucha alarmující, což je jeden ze zásadních negativních závěrů letošní Zprávy s dopady na lidskou společnost a stav ekosystémů. Objem evidovaného smrkového dřeva napadeného kůrovcem se za rok 2019 téměř zdvojnásobil a objem evidované těžby dřeva tak znovu překonal dosavadní rekord z roku 2018. Podíl nahodilé (kalamitní) těžby na celkové těžbě byl 95%. Nepochybně pozitivní zprávou v roce 2019 byl celkový podíl vysazených listnatých stromů. Poprvé v historii bylo vysazeno více listnáčů (14,7 tis. ha) než jehličnanů (14,0 tis. ha), nejčastěji vysazovanou dřevinou byl stále smrk (8,7 tis. ha).

Produkce odpadů vzhledem k růstu ekonomiky a s ním spojené průmyslové a stavební výrobě dlouhodobě roste. Pro přechod na oběhové hospodářství je dobrou zprávou, že v nakládání s odpady převažuje materiálové využití, ale pokud se týká komunálních odpadů, nadále téměř polovina z nich končí na skládkách. ●

Zpráva o životním prostředí ČR 2019

Souhrnné informace

<p>Klima</p>	 <p>Rok 2019 byl po roce 2018 druhý nejteplejší od roku 1961.</p> <p>Průměrná roční teplota 9,5 °C byla o 1,6 °C vyšší než normál 1981–2010.</p> <p>Zdroj dat: ČHMÚ</p>	 <p>Podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektřiny v roce 2019 dosáhl 11,6 %.</p> <p>Cílem Státní energetické koncepce je dosažení 18–25 % do roku 2040.</p> <p>Zdroj dat: ERÚ</p>	<p>Průmysl a energetika</p>								
<p>Ovzduší</p>	<p>Imisní limit pro B(a)P byl v roce 2019 překročen na 8,4 % území, kde žilo 27,5 % obyvatelstva.</p> <p>Zdrojem emisí B(a)P bylo v roce 2018 z 98,8 % vytápění domácností.</p> <p>Zdroj dat: ČHMÚ</p>	<p>Emise základních znečišťujících látek do ovzduší z dopravy klesají.</p> <table border="1"> <tr> <td>NO_x</td> <td>-29,4 %</td> </tr> <tr> <td>VOC</td> <td>-72,2 %</td> </tr> <tr> <td>CO</td> <td>-80,4 %</td> </tr> <tr> <td>PM</td> <td>-10,7 %</td> </tr> </table> <p>2000 2019</p> <p>Zdroj dat: CDV, v.v.i.</p>	NO _x	-29,4 %	VOC	-72,2 %	CO	-80,4 %	PM	-10,7 %	<p>Doprava</p>
NO _x	-29,4 %										
VOC	-72,2 %										
CO	-80,4 %										
PM	-10,7 %										
<p>Voda</p>	 <p>Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů v roce 2019 činil 94,6 %.</p> <p>Zdroj dat: ČSÚ</p>	<p>Celková produkce odpadů v roce 2019 činila 37 362,3 tis. t.</p> <p>Z toho 5 879,2 tis. t tvořily komunální odpady.</p> <p>Celková produkce odpadů</p> <p>Zdroj dat: CENIA</p>	<p>Odpady</p>								
<p>Lesy</p>	<p>V roce 2019 bylo v lesích poprvé v historii vysazeno více listnáčů (14,7 tis. ha) než jehličnanů (14,0 tis. ha), i když nejčastěji vysazovanou dřevinou byl stále smrk (8,7 tis. ha).</p> <p>Zdroj dat: ČSÚ</p>	<p>Do ochrany životního prostředí bylo v roce 2019 investováno 30,0 mld. Kč.</p> <p>Zdroj dat: ČSÚ</p>	<p>Financování</p>								
<p>Půda a zemědělství</p>	<p>V roce 2019 činila spotřeba minerálních hnojiv 116,8 kg.ha⁻¹ využívané zemědělské půdy. Meziročně tak došlo k poklesu aplikovaných hnojiv o 4,9 %.</p> <p>Zdroj dat: MZe</p>	<p>Celková rozloha národních parků v ČR v roce 2019 činila 119,1 tis. ha (1,5 % území ČR).</p> <p>NP České Švýcarsko KRNP NP Šumava NP Podvívj</p> <p>Jsou to území s přirozenou přírodou a se zachovalými přírodními fenomény.</p> <p>Zdroj dat: AOPK</p>	<p>Národní parky</p>								

► Čtvrt miliardy na projektovou přípravu vyčerpali vodohospodáři v předstihu, dotační výzva je uzavřena

Až 5 milionů korun mohly získat obce, města a další subjekty ze Státního fondu životního prostředí ČR na přípravu projektové a zadávací dokumentace nezbytné pro další rozvoj vodohospodářské infrastruktury. **Vyčleněných 250 milionů korun se však pro velký zájem vyčerpalo o více než měsíc dříve a Státní fond životního prostředí ČR příjem dalších žádostí zastavil.**

Od září přijal Státní fond životního prostředí ČR celkem 205 žádostí. Vzhledem k průběžnému vyhodnocování došlých žádostí prošlo již 157 projektů s požadovanou dotací 205,6 milionu korun úspěšně schvalovacím řízením, zbytek projektů je aktuálně posuzován s tím, že proces schvalování bude ukončen v dubnu.

„S takto připravenými projekty si budou moci obce požádat o dotaci na jejich realizaci v navazujícím programovém období Operačního programu Životní prostředí 2021–2027 hned, jak bude program spuštěn. Tím, že budou mít vše dopředu připraveno, se budou moci rovnou pustit do realizace a začít co nejrychleji čerpat peníze,“ uvedl ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

V současné době nabízí Státní fond životního prostředí ČR do konce března ob-

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

cím, městům a dalším investorům obdobně až 90procentní dotaci na přípravu projektů, které pomohou lépe zadržovat vodu v krajině, hospodařit se srážkovou vodou a předcházet vzniku povodní. V plánu je také vyhlášení podobné výzvy v oblasti energeticky úsporných opatření a využívání obnovitelných zdrojů energie u veřejných budov. I v těchto případech žadatelé uspoří výdaje za projektovou dokumentaci a zároveň se nachystají k čerpání z prostředků z evropských zdrojů. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Environmentální vzdělávání (EVVO)

Zahájení příjmu žádostí: 15. 3. 2021

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2021

Alokace: 40 000 000 Kč

Výzva č. 1/2021 poskytuje podporu environmentálnímu vzdělávání. Cílem je rozvoj znalostí a dovedností a osvěta cílových skupin v environmentální oblasti a v oblasti udržitelného rozvoje a stabilizace systému EVVO. Preferovanými tématy a principy jsou vzdělávání o změně klimatu, výuka venku a v kontaktu s přírodou, místně zakotvené učení, výuka v online prostředí a další formy praktické a metodické podpory učitelů a škol pro období omezené klasické školní výuky a výuka k udržitelné spotřebě, prevenci vzniku odpadů a přechodu na oběhové hospodářství. Ekologické výukové programy (krátkodobé a pobytové) nejsou podporovány.

Pakt starostů a primátorů pro klima a energii

Ukončení příjmu žádostí: 30. 7. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 10 000 000 Kč

Výzva č. 7/2020 podporuje zlepšení životního prostředí ve městech a obcích a přispívá k dosažení klimaticko-energetických závazků. Samosprávy mohou získat peníze na zpracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima, případně jeho aktualizace, dále na organizaci Místních dnů pro klima a energii, jejichž účelem je zvýšení veřejného povědomí o ekologických tématech. Rovněž je možné podpořit zřízení jednoho nového pracovního místa pro pracovníka obce nebo městské části na plný nebo částečný pracovní úvazek. Příjemce podpory musí být již před podáním žádosti registrován v oficiální databázi signatářů Paktu starostů a primátorů.

Projektová příprava – hospodaření s vodou

Ukončení příjmu žádostí: 31. 3. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 100 000 000 Kč

Výzva č. 6/2020 pomůže zajistit financování nákladů na projektovou přípravu, stavební a zadávací řízení na projekty zaměřené na realizaci přírodně blízkých protipovodňových opatření, hospodaření se srážkovou vodou a revitalizace a renaturace vodních toků, obnovu ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů a realizaci přírodně blízkých opatření cílených na zpomalení povrchového odtoku vody a protierozní ochranu, pro které bude následně vypsána výzva v OPŽP 2021–2027.

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Ekologická likvidace autovraků

Příjem žádostí: od 4. 1. do 31. 3. 2021, od 3. 1. do 31. 3. 2022

Alokace: 50 000 000 Kč

Výzva č. 13/2019 poskytuje 50 milionů korun na ekologické zpracování autovraků. Žádosti o podporu mohou podávat právnické a fyzické osoby, které mají oprávnění podnikat v oboru nakládání s nebezpečnými odpady a mají souhlas k provozování autovrakoviště. Dotace je určena na kompletní zpracování autovraků, respektive zpracování odpadů (komodit) z těchto autovraků.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 200 000 000 Kč

Výzva č. 12/2019 je určena na zlepšení čištění splaškových vod pomocí domovních čistíren pro oblasti, kde není z technického či ekonomického hlediska možnost připojení nemovitostí ke stokové síti zakončené ČOV. Dotaci je možné získat na vybudování soustavy domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel. Příspěvek se vztahuje pouze na čistírny u budov využívaných k trvalému bydlení a na budovy ve vlastnictví obce. Soustava musí zároveň odkanalizovat minimálně 30 procent z celkového počtu obyvatel v dané části obce či města.

Výsadba stromů

Ukončení příjmu žádostí: 30. 4. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 300 000 000 Kč

Výzva č. 9/2019 je novým dotačním programem na podporu komunitní výsadby listnatých stromů na veřejných prostranstvích. Získat dotaci až 250 tisíc korun, zasadit stromy a zapojit se do celonárodní iniciativy Sázíme budoucnost může prakticky každý. Příspěvek je určen k úhradě sazenic, potřebného materiálu i následné péče o stromy. Žádat mohou všechny subjekty s prokazatelným vztahem k místu realizace projektu s výjimkou politických stran a hnutí.

Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 750 000 000 Kč

Výzva č. 2/2018 se zaměřuje na zlepšení zásobování pitnou vodou a vyhledávání nových zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou v odpovídající kvalitě. Do podporovaných projektů patří realizace nových nebo regenerace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou, stavba, zkapacitnění, případně rekonstrukce nefunkčních přivaděčů pitné vody a realizace průzkumných vrtů za účelem vyhledání zdrojů pitné vody pro zásobování obyvatelstva.

Dešťovka

Ukončení příjmu žádostí: do vyčerpání alokace

Alokace: 440 000 000 Kč

Výzva č. 12/2017 podporuje udržitelné a efektivní hospodaření s vodou v obcích. Motivuje vlastníky a stavebníky obytných domů k udržitelnému a efektivnímu hospodaření s vodou a snižuje tak množství pitné vody odebírané z povrchových a podzemních zdrojů. Výzva je pokračováním úspěšného programu Dešťovka. O peníze je možné žádat na systémy, které využívají srážkovou vodu pro zalévání zahrady, na splachování toalet, případně na takové systémy, které budou recyklovat odpadní vodu. Výzva je určena pro majitele domů.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

Foto: Miroslav Jelínek

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové uznatelné náklady
326 320 Kč

Celková výše podpory
326 320 Kč

▶ STŘEDOČESKÝ KRAJ OZNAČIL TŘI PTAČÍ OBLASTI INFORMAČNÍMI TABULEMI

Díky informačním tabulím v ptačích oblastech Rožďalovické rybníky, Údolí Otavy a Vltavy a Žehuňský rybník – Obora Kněžičky se návštěvníci dozvídají více o nich samotných a o jejich obyvatelích. I to napomůže jejich ochraně.

Vstup naší země do Evropské unie s sebou přinesl také povinnost vytvořit soustavu chráněných území, takzvaných ptačích oblastí. Ty jsou určeny pro ochranu druhů ohrožených vyhynutím nebo citlivých vůči specifickým změnám na stanovišti, případně druhů, jejichž populace jsou málo početné či mají prostorově omezené místní rozšíření anebo vyžadují zvláštní pozornost z důvodu specifického charakteru svého stanoviště.

Návrhy ptačích oblastí připravila na základě daných ornitologických kritérií Česká společnost ornitologická ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny. Ptačí oblasti mají svou rozlohou a počtem zajistit stabilitu populací druhů, pro které jsou vyhlášovány. Chráněna jsou takto hnízdiště, zimoviště nebo shromaždiště, přičemž zvýšená pozornost je věnována především mokřadům. V zásadě se upřednostňují přirozená nebo polopřirozená stanoviště, která jsou ornitologickým významem nebo typem stanoviště odlišitelná od okolí.

Cílem bylo ochránit ptactvo a představit ho veřejnosti

Prvotním popudem ke vzniku projektu, který si vytyčil za cíl označit vybrané ptačí oblasti, byla právě povinnost Středočeského kraje starat se na svém území o lokality soustavy Natura 2000 – ptačí oblasti. „A zároveň zvýšit povědomí obyvatel kraje o těchto význam-

ných částech přírody,“ říká Pavel Vaňhát z krajského odboru ochrany přírody a životního prostředí. „Dojde ke zvýšení právní ochrany těchto území a zároveň k informování veřejnosti,“ vysvětloval v době žádání o dotaci z OPŽP tehdejší radní pro oblast životního prostředí a zemědělství Středočeského kraje Ivo Šanc. „Napadlo nás proto vytvořit informační pa-

Faktory, které negativně ovlivňují druhy ptáků v ptačích oblastech, jsou zejména nevhodné způsoby zemědělství, obhospodařování lesů, hospodaření na rybnících a trvalých travních porostech či myslivecké aktivity, které nejsou v souladu s ochranou uvedených druhů, a také neusměrněné rekreační aktivity.

CHŘÁSTAL KROPENATÝ

(*Porzana porzana*) žije velmi skrytě v bažinách zarostlých ostřicí, zblochanem či řídkým rákosem.

Foto: Miroslav Jelínek

Foto: Miroslav Jelínek

PTAČÍ OBLASTI NA NAŠEM ÚZEMÍ

Na našem území je k současnému datu vyhlášeno 41 ptačích oblastí o celkové rozloze 7 035 km². Jsou to Křivoklátsko, Doupovské hory, Nádrž vodního díla Nechranice, Novodomské rašeliniště – Kovářská, Východní Krušné hory, Labské pískovce, Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady, Jizerské hory, Krkonoše, Rožďalovické rybníky, Žehuňský rybník – Obora Kněžičky, Bohdanečský rybník, Komárov, Broumovsko, Orlické Záhoří, Králický Sněžník, Jeseníky, Litovelské Pomoraví, Libavá, Poodří, Heřmanský stav – Odra – Poolší, Beskydy, Horní Vsacko, Hostýnské vrchy, Bzenecká Doubrava, Hovoransko – Čejkovicko, Soutok – Tvrdonicko, Lednické rybníky, Pálava, Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny, Jaroslavické rybníky, Podýjí, Třeboňsko, Údolí Otavy a Vltavy, Řežabinec, Hlubocké obory, Českokubějovické rybníky, Dehtář, Novohradské hory, Boletice a Šumava.

nely se základními informacemi o třech ptačích oblastech, které krajský úřad spravuje, a tím také dostát zákonné povinnosti jejich označením v terénu,“ doplňuje nyní, s již zrealizovaným projektem za zády, Pavel Vaňhát.

Projekt byl společnou prací mnoha odborníků

Příprava projektu byla podle Vaňhátových slov společnou prací kolegů, kteří mají zkušenosti s tvorbou naučných textů. „Byl sestaven tým odborníků složený z referentů oddělení ochrany přírody a krajiny a dále finančního manažera, který měl na starosti finanční vypořádání projektu,“ popisuje. Informace k projektům pramenily ze znalostí jednotlivých referentů o ptačích oblastech a zřizovacích dokumentech, z odborné erudice referentů a z volně dostupných informačních zdrojů.

V rámci projektu byly označeny tři ptačí oblasti: Rožďalovické rybníky, Údolí Ota-

vy a Vltavy a Žehuňský rybník – Obora Kněžičky. „Konkrétně informačními tabulemi se základními informacemi o značených oblastech, včetně fotografií předmětů ochrany, tedy ptactva, a zákonnými tabulkami s názvy ptačích oblastí,“ přibližuje Pavel Vaňhát.

Samotná realizace pak představovala v první fázi vytvoření informativních textů, doplňkové grafiky a v konečné fázi zkompletování do výsledného layoutu. „Další fáze zahrnovala přípravu a administraci vlastního výběrového řízení na tisk, dodávku smaltovaných tabulí a montáž označení v terénu,“ vyjmenovává Pavel Vaňhát jednotlivé položky projektu.

Rožďalovické rybníky

Ptačí oblast o rozloze 6 115 hektarů byla vyhlášena roku 2004 pro dva ptačí druhy: motáka pochopa a jeřába popelavého. Jde o významné území na rozhraní středního

Polabí – zlatého pruhu země české – a Českého ráje, jenž náleží k povodí Labe a jeho přítoku Mrliny.

Krajina Rožďalovických rybníků je charakteristická lesním porostem na rozhraní Královéhradeckého a Středočeského kraje obklopeným více či méně zemědělsky využívanou kulturní krajinou s obcemi a malými městy do 3 000 obyvatel. Vytyčená ptačí oblast tu zahrnuje komplex přirozených lesních společenstev s dubohabrovými háji, rákosinami, vlhkými loukami a soustavou více než dvaceti rybníků táhnoucích se od Dětenic na severozápadě až po Městec Králové na jihovýchodě.

Krajina, která dopsud nepocítila zátež intenzivního turistického využití, se v průběhu staletí zformovala do současné podoby – pestré mozaiky společenstev kyselomilných doubrav, zbytků lužních porostů, nivních luk, vodních ploch, rákosin, mokřadních luk a bývalých i současných pastvin – a jako taková se stala útočištěm ohroženého motáka a jeřába, ale i dalších vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, které již v okolní krajině vymizely.

Údolí Vltavy a Otavy

Údolí Otavy a Vltavy je dalším významným ptačím územím, rozlohou největším, jež Středočeský kraj spravuje. Bylo vyhlášeno jednak významným ptačím územím pod záštitou BirdLife International, jednak ptačí oblastí v rámci soustavy Natura 2000.

Vzhledem k proměnám zemědělského využití půdy, kdy se extenzivní sečení luk často ekonomicky nevyplácí, a k obecné eutrofizaci prostředí, podporující růst konkurenčně silných druhů rostlin, patří mnoho lučních společenstev mezi ohrožené až silně ohrožené biotopy.

Foto: Miroslav Jelínek

Tato ptačí oblast leží v severní části okresu Písek v jižních Čechách ve Středočeské pahorkatině. Charakter místní krajiny vtiskávají hluboce zaříznutá údolí Vltavy a Otavy i jejich bočních přítoků a vodní nádrž Orlík. Údolí jsou lemována tu skalními stěnami, tu skalnatými stráněmi. Kolem řek se rozkládají rozlehlé smrkové a borové lesy i zbytky listnatých a smíšených lesů. Na území ptačí oblasti Údolí Vltavy a Otavy se nachází šest přírodních rezervací: Čertova hora u Vráže, Dědovické stráně, Hrby, Krkavčina, Výří skály u Oslova, Žlíbky, a šest přírodních památek: Bachmač, Dubná, Kopaniny, Rukávečská obora, Vstrkov a V Obouch.

Ptačí oblast zde byla vyhlášena na ochranu populací a biotopů kulíška nejmenšího, který obývá starší lesní společenstva s dostatečnou nabídkou dutin, a výra velkého, jenž nachází domov ve skalnatých kaňonovitých údolích řek.

Žehuňský rybník – Obora Kněžíčky

Vyhlášení oblasti v roce 2004 předcházely dlouhé roky práce na tom, aby byla tato unikátní zoologická, ale také mykologická a botanická lokalita alespoň přiměřeným způsobem chráněna před negativními dopady lidské činnosti. Území se nachází zhruba na polovině cesty mezi Chlumcem nad Cidlinou a Poděbrady mezi obcemi Dlouhopolsko, Žehuň, Choťovice a Zbraň, severně od dálnice vedoucí z Prahy do Hradce Králové. I zde se nachází pestré společenství přírodních stanovišť od podmáčených luk, rozsáhlých rákosin, bílých strání přes slatinné loučky až po různé typy doubrav. Zajímavým úkazem je šípáková doubrava na jižních stráních ve východní části obory.

Hlavní a zoologicky nejvýznamnější částí území je Žehuňský rybník, jeden z deseti největších dosud funkčních rybníků v Česku. Tento průtočný rybník byl založen na konci patnáctého století za vlády Vladislava Jagellonského na řece Cidlině jako královský rybník pro zásobování královské kuchyně rybami a raky. Dnes je poměrně mělký a má bohaté pobřežní porosty, na které místy navazují podmáčené louky. Největším relativně samostatným územním celkem ptačí oblasti je Obora Kněžíčky, původně založená k chovu daňčí a jelení zvěře, která je opět pestrou mozaikou různých prostředí od bílých strání přes šípákové doubravy se stromovitými duby šípáky, v Čechách ojedinělými, kyselomilné doubravy, mokřady i stepní stanoviště. V oboře se nachází i Dlouhopolský rybník, u něhož zůstaly zachovány ostřicové porosty a vstavačové louky.

Ochranu zde získali dva zástupci z ptačí říše: bukáček malý a chřástal kropenatý.

Nejedná se o jediný projekt

Projekt „Značení ptačích oblastí ve Středočeském kraji“ zpracovávali pracovníci z oddělení ochrany a krajiny krajského úřadu. Podání žádosti je podle slov Pavla Vaňhata pro ty, kteří nejsou v dotačních projektech

Foto: Miroslav Jelínek

Foto: Miroslav Jelínek

Foto: hennyvanoppen/Pixabay

1

Foto: Bishnu Sarangi/Pixabay

2

Foto: zoodstroy/Pixabay

3

Foto: Konni Selonke/Pixabay

4

POZOROVÁNÍ PTÁKŮ NEBOLI BIRDWATCHING

Foto: Frank Wittkowski/Pixabay

zběhlí, náročnější. Zkušenost s administrujícími orgány má Pavel Vaňhát navzdory složitému procesu žádání o poskytnutí dotace dobrou. „Kontaktní pracovníci jsou v případě problémů ochotni podat pomocnou ruku,“ oceňuje.

Oddělení ochrany přírody a krajiny má s projekty financovanými z OPŽP bohaté zkušenosti: do současné doby se pustili do třinácti projektů, které jsou v různé fázi realizace, od již ukončených, s běžící udržitelností, až po aktuálně realizované. „Každý nový projekt staví na předchozích zkušenostech, bohužel vzhledem k dynamice podmínek nemůžeme ani po řadě realizovaných projektů prohlásit, že by příprava a realizace projektů byla hladce běžící rutinou,“ zamýšlí se Pavel Vaňhát. „Každá další zkušenost přináší poznání, kde leží priority toho kterého projektu a na co je třeba klást zvláštní zřetel při přípravě,“ vysvětluje.

S výsledným projektem je spokojen. „Jeho zásadním přínosem je zvýšené povědomí veřejnosti o této poněkud upozadované – alespoň v laickém povědomí – kategorii lokalit soustavy Natura 2000,“ říká. „Návštěvníci těchto cenných území tak mohou dále rozšířit narůstající řady birdwatcherů a ve zpětné vazbě také poskytovat cenná data k péči o populace ptáků, pro něž byly lokality zřizovány.“ ●

1. BUKÁČEK MALÝ

2. JEŘÁB POPELAVÝ

3. a 4. MOTÁK POCHOP

V KAŽDÉ PTAČÍ OBLASTI probíhá pravidelně monitoring druhů, pro které byla vyhlášena. Každému druhu přináležejí metodiky monitoringu, pomocí nichž se zjišťují trendy vývoje populací sledovaných druhů. Používají se jen takové metody, které nijak nenarušují přirozený život ptáků. Stejně jako pro ptačí druhy jsou i pro samotné ptačí oblasti vypracovány plány jejich monitoringu, které shrnují poznatky o vývoji populací chráněného ptactva, o ochranných podmínkách, které je třeba na jejím území dodržovat, a o negativních faktorech, které v oblasti mohou na ptactvo působit.

Pozorování ptáků je činnost spočívající v rekreačním pozorování ptáků. Ptáky lze pozorovat pouhým okem, triedrem nebo dalekohledem. Mnoho birdwatcherů ptáky fotí nebo nahrává jejich zpěv a zaznamenává jejich polohu. Velkou část birdwatcherů tvoří amatéři, kteří tento způsob pozorování vykonávají pouze pro vlastní potěšení, na rozdíl od ornitologů, používajících formálnější vědecké metody pro výzkum. Birdwatcheré, kterým nestačí pozorování z dálky, si zřizují maskované úkryty, díky nimž nejsou pozorovaní ptáci vyrušováni jejich přítomností.

Pozorování ptáků neboli birdwatching může mít mnoho podob. Přístupovat k němu lze vědecky, umělecky nebo třeba technicky. Ptáky můžeme pozorovat na vlastní zahradě, ale i v nejdlehlších koutech světa. Může se jednat o prosté poznávání ptačích druhů nebo se můžeme zaměřit na jejich zpěv, chování, prostředí, ve kterém se vyskytují, můžeme se věnovat jejich tahu, hnízdění a mnoha dalším aspektům jejich života. Vztah, který si birdwatcher k objektu svého zájmu vytváří, je ale v každém případě pozitivní a jeho důležitou součástí je ochrannářský přístup. Birdwatching, byť je v některých zemích opravdu masovou rekreační aktivitou, přírodě neškodí, ale naopak má charakter výchovný a vzdělávací a popularizuje ochranu jak ptactva, tak přírody. Jednoduše řečeno, birdwatcher je milovníkem přírody, který se věnuje pozorování ptáků.

K pozorování ptáků je dobré vhodně se obléci a mít po ruce atlas ptáků, dalekohled, fotoaparát a zápisník. ●

V rámci projektu „Značení ptačích oblastí“ bylo nainstalováno celkem sedmáct naučných a čtyřicet devět označných tabulí. Ptačí oblast Údolí Otavy a Vltavy o velikosti 18 430 hektarů je rozlohou největší, kterou Krajský úřad Středočeského kraje spravuje.

► Standard na ochranu hospodářských zvířat se promítá do projektů z OPŽP

V únoru vstoupila v platnost modifikace 110. výzvy z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) na projekty podporující zabezpečení hospodářských zvířat před útoky velkých šelem.

Foto: Rosenkranz Štěpán, NP Šumava

Důvodem této modifikace je změna doporučených optimálních opatření na ochranu hospodářských zvířat před vlky v souladu se zveřejněným standardem „Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem“. Byl zpracován pod záštitou České zemědělské univerzity v úzké spolupráci s Agenturou ochrany přírody a kraji-

ny ČR a externími spolupracovníky právě pro účely financování zabezpečení z OPŽP.

Standard představuje doporučená ochranná opatření pro zabezpečení hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, které se navrací do české krajiny. Doporučení vycházejí z dosud praxí prověřených a úspěšně realizovaných

opatření u nás i v Evropě. Standard definuje parametry a typy vhodných oplocení (s výškou minimálně 120 cm), klade důraz na elektrické ohradníky, přítomnost správně socializovaných pasteveckých psů, ochranu proti podhrabání, navrhuje také optické bariéry jako doplněk oplocení či košáry.

Standard zahrnuje ochranu pasených zvířat (ovce, kozy, skot) před vlkem obecným a medvědem hnědým a také zabezpečení včelstev proti medvědům. Je doplněn nákresy a popisuje možné kombinace opatření, které chovatel hospodářských zvířat může aplikovat a které ve svém důsledku mohou stáda účinně ochránit.

Standard není zároveň podkladem pro uznání nároku náhrady škody na domestikovaných zvířatech vlkem, rysem a medvědem podle zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. Při přípravě novely zmíněného zákona, která bude připravena v průběhu roku 2021, však bude standard využit pro definování minimálního povinného zabezpečení pasených zvířat pro vznik nároku na náhradu škody. ●

► Série podcastů představí evropské fondy v novém programovém období

Ministerstvo pro místní rozvoj připravilo sérii podcastů, které představí podobu a možnosti evropských fondů v právě započatém programovém období 2021–2027.

Posluchači se v celkem jedenácti dílech dozvědí aktuální informace od těch nejpopulárnějších: od zástupců ministerstev, která mají přípravu operačních programů a dalších nástrojů na starosti. Podcasty budou k dispozici na klasických platformách jako Spotify, Apple Podcasts a Google Podcasts, ale i na webu DotaceEU.cz/Podcasty.

„Víme, že podcasty jsou populárním médiem, a o jejich využití jsme už delší dobu uvažovali. Hledali jsme ale odpovídající téma zajímavé pro cílové skupiny, které podcasty poslouchají. Informace o připravovaných dotačních programech fondů EU takovým tématem určitě jsou. Kvůli stále probíhající pandemii nemůžeme pořádát tradiční, prezenční semináře v regionech, takže doufáme, že tato aktivita semináře alespoň částečně nahradí,“ vysvětlil ředitel odboru publicity a evaluací evropských fondů

Radek Kobza na MMR s tím, že podcasty zároveň navazují na prosincovou online konferenci Evropské fondy po roce 2020.

Devět dílů série „Evropské fondy v období 2021–2027“ se zaměří na jednotlivé

operační programy (včetně nového Operačního programu Spravedlivá transformace), jeden díl bude věnován obecným informacím k fondům EU a jeden díl představí možnosti finančních nástrojů, zatím málo známou, ale stále populárnější formu poskytování podpory z evropských fondů. Každým dílem provede moderátorka Klára Droznová, zastupující Ministerstvo pro místní rozvoj, které čerpání evropských dotací zastřešuje.

Už teď si zájemci mohou poslechnout první díl podcastů, ve kterém se fondy EU představí obecně včetně objemu prostředků, které bude mít Česko k dispozici, nebo bližších informací, jakou bude mít podpora podobu. Daniela Grabmüllero-ová, náměstkyně pro řízení Sekce koordinace evropských fondů a mezinárodních vztahů na MMR, ale také přiblíží, jak se tvořily cíle nového programového období nebo jak probíhalo vyjednávání s Evropskou komisí. ●

Podcast
EVROPSKÉ FONDY
v období 2021–2027

Podrobně o možnostech podpory i vašeho projektu

DotaceEU.cz/podcasty

nebo na všech obvyklých platformách

AKTUÁLNÍ VÝZVY OPŽP

Priorita přináší stručný přehled aktuálních výzev. Jejich kompletní znění včetně všech podporovaných aktivit naleznete na stránkách programu www.opzp.cz.

<p>Posílit biodiverzitu</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021</p> <p>Alokace: 40 000 000 Kč</p>	<p>110. výzva Cílem je zastavení úbytku biologické rozmanitosti a degradace ekosystémových služeb. Do typu podporovaných projektů a aktivit patří předcházení, minimalizace a náprava škod na majetku způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů s výjimkou opatření proti rybožravým predátorům podporovaným v rámci akvakultury prostřednictvím Operačního programu Rybářství. Podporuje realizaci opatření na zajištění prevence a zmírnění přímých škod způsobených níže vyjmenovanými chráněnými druhy na zemědělských kulturách a hospodářských zvířatech. Podporována budou pouze opatření, která jsou předmětem notifikace u Evropské komise, tedy realizace opatření na zajištění prevence škod způsobených zvláště chráněnými druhy, jako je vlk, rys, medvěd a jestřáb. Oprávněnými příjemci podpory jsou fyzické osoby podnikající a podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělské prvovýroby.</p>
<p>Energetické úspory vládních budov</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2021</p> <p>Alokace: 500 000 000 Kč</p>	<p>152. výzva se zaměřuje na snížení energetické náročnosti a zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí. Podporuje celkové nebo dílčí energeticky úsporné renovace veřejných budov. Patří sem typicky zateplení obvodového pláště budovy, výměna a renovace otvorových výplní a další opatření, dotační výzva se vztahuje i na výměnu zdroje pro vytápění, chlazení nebo přípravu teplé užitkové vody s výkonem nižším než 5 MW využívajícího fosilní paliva nebo elektrickou energii. Oprávněnými žadateli jsou organizační složky státu, příspěvkové organizace a veřejné výzkumné instituce.</p>
<p>Potravinové banky</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 15. 3. 2021</p> <p>Alokace: 150 000 000 Kč</p>	<p>153. výzva umožňuje získat peníze na vybudování a rozšíření infrastruktury potravinových bank. Jedná se především o budování či rekonstrukci skladů potravin, o nákup svozové a manipulační techniky a o pořízení vybavení skladů potravin. Projekty budování infrastruktury potravinových bank mohou předkládat pouze stávající potravinové banky, tedy organizace, které zdarma shromažďují darované potraviny, skladují je a přidělují je humanitárním nebo charitativním organizacím, nebo instituce, které zdarma poskytují potravinovou pomoc lidem v hmotné nouzi a bez přístupu k základním potravinám.</p>
<p>Průzkum kontaminovaných lokalit</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021</p> <p>Alokace: 50 000 000 Kč</p>	<p>155. výzva umožňuje získat peníze na realizaci průzkumných a doprůzkumných prací a zpracování analýz rizik kontaminovaných nebo potenciálně kontaminovaných lokalit. Projektované průzkumné práce mají rozsah kategorie A, B dle metodického pokynu MŽP pro průzkum kontaminovaného území. V rámci této aktivity budou akceptovány pouze ty projekty, které předložily žádost pro vydání závazného stanoviska MŽP nejpozději do 30. 4. 2021. Projekty analýz rizik (realizace průzkumných prací) černých skládek jsou nezpůsobilým nákladem.</p>

Pro zájemce o dotace z Operačního programu Životní prostředí je na Call centru SFŽP ČR zřízena bezplatná Zelená linka 800 260 500.

Profesionálně vyškolení pracovníci radí žadatelům při řešení možných nejasností ohledně zpracování a podávání žádostí. Na níže uvedené otázky odpovídala vedoucí oddělení Call centra SFŽP ČR Jana Tlustá a Elena Bočevová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

ČISTOTA
VODY

KVALITA
OVZDUŠÍ

ZPRACOVÁNÍ
ODPADU

OCHRANA
PŘÍRODY

ENERGETICKÉ
ÚSPORY

Obecné dotazy – otevřené výzvy

Měli bychom dotaz, zda jsou ještě v období 2013–2020 k dispozici žadatelům nějaké výzvy. Probíhá ještě příjem žádostí? Ve zveřejněných informacích a výzvách se neumíme zcela orientovat.

Ano, v Operačním programu Životní prostředí je nyní ještě k dispozici pro zájemce několik výzev. Možnost podat žádost o podporu závisí na tom, jaký je subjekt žadatele a jaká je podstata projektu, na nějž byste chtěli žádat. V základu lze sdělit, že nyní jsou otevřeny tyto dlouhodobější výzvy:

155. výzva

Prioritní osa 3 – Zpracování odpadů, specifický cíl 3.4 – Dokončit inventarizaci a odstranit ekologické zátěže. Příjem žádostí do 30. června 2021 (probíhá).

152. výzva

Prioritní osa 5 – Energetické úspory, specifický cíl 5.3 – Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí. Příjem žádostí do 31. května 2021 (probíhá).

110. výzva

Prioritní osa 4 – Ochrana přírody, specifický cíl 4.2 – Posílit biodiverzitu. Příjem žádostí do 30. června 2021 (probíhá).

Jestliže vás některá z výzev bude blíže zajímat a současně budete spadat mezi přijatelné příjemce, je pro možnost podání žádosti třeba ještě nastudovat další podrobnosti, požadavky a pravidla programu v textu Pravidel pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP. V nich jsou popsány všechny další detaily nabídky (včetně kritérií přijatelnosti, způsobilosti výdajů atd.).

Financování, dělení výdajů

Chtěla bych se zeptat, jestli je nějak závazně stanoveno, které výdaje jsou u podpořených projektů investiční a které neinvestiční. Máme v rámci účetnictví své zvyklosti, ale

neradi bychom předložili podklady, které by byly v rozporu s podmínkami pro dotaci.

Podle textu Pravidel pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP (tzv. PrŽaP) platí: „Klasifikaci na investiční a neinvestiční výdaje určuje příjemce ve finančním plánu a rozpočtu projektu, na základě kterého vystavuje jednotlivé ZjŽoP. Příjemce podpory musí věnovat zvýšenou pozornost rozdělení na investiční a neinvestiční výdaje, neboť od toho se odvíjí charakter poskytované dotace a její zaúčtování poskytovatelem i příjemcem podle platné legislativy, včetně rozpočtové skladby MF. Případné změny členění investičních/neinvestičních výdajů vyžadují kromě úpravy finančního plánu i změnu rozpočtu a změnu právního aktu. V průběhu financování je změna možná pouze na neprofinancovaných prostředcích. Ověření správného rozdělení prostředků na investiční a neinvestiční potvrzuje žadatel písemně před uzavřením právního aktu po ukončení VR, příp. znovu před uzavřením změnového právního aktu.“

Klasifikace výdajů je tedy primárně na žadatelí, jeho pravidlech účetnictví a návaznosti na platnou legislativu. Fond zařazování konkrétních výdajů žadatelům nepředepisuje. Opravdu závisí na situaci akce a žadatele. Všechny detaily žadatelé dořeší v rámci administrace s projektovým a finančním manažerem.

Zadávání veřejných zakázek

Máme dotaz k zadávacímu řízení: Žádost o podporu byla předložena s projektovou dokumentací ve stupni pro územní rozhodnutí. Nyní již disponujeme projektovou dokumentací pro stavební povolení. Můžeme výběrové řízení na stavbu sběrného dvora postavit na této dokumentaci, i když v žádosti o podporu nebyla uvedena, nebo musíme před samotným vyhlášením výběrového řízení podniknout nějaké kroky k řídicímu orgánu?

Na základě konzultace s kolegy z Odboru právního můžeme předat informace, že z pohledu zadávání veřejných zakázek v případě, že se jedná o veřejnou zakázku na stavební práce, což předpokládáme, je nutné vycházet z ustanovení § 92 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“). Pro situace, kdy zadavatel zvláště vyhotoví projektovou dokumentaci, na jejímž základě je následně prováděna stavba, se zpravidla aplikuje ustanovení § 92 odst. 1 ZZVZ, tedy: „Má se za to, že technické podmínky jsou stanoveny v podrobnostech nezbytných pro účast dodavatele v zadávacím řízení, pokud zadávací dokumentace veřejných zakázek na stavební práce obsahuje a) dokumentaci v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj, b) soupis stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj.“

Rozsah dokumentace a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr stanoví prováděcí stavební vyhláška (č. 169/2016 Sb., o stanovení rozsahu dokumentace veřejné zakázky na stavební práce a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr), která v § 2 odst. 1 písm. a) uvádí, že dokumentací podle § 92 odst. 1 písm. a) ZZVZ je dokumentace, která rozsahem odpovídá projektové dokumentaci pro provádění stavby podle vyhlášky o dokumentaci staveb (od 1. ledna 2018 by se mělo jednat o přílohu č. 13 k vyhlášce č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb). Soupis stavebních prací je uveden v ustanovení § 3 a násl. vyhlášky č. 169/2016 Sb.

Další detaily k projektu a akci by byly řešeny s projektovým manažerem žádosti za Fond.

Prioritní osa 4

Dovolte mi otázku na nový standard na ochranu hospodářských zvířat. Rád bych

věděl, odkdy je standard platný, k čemu slouží a jak ovlivní podmínky pro podání žádosti o dotaci.

Nový standard Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem (SPPK 02 006) byl zveřejněn dne 18. ledna 2021 na webových stránkách AOPK ČR (www.ochranaprirody.cz). Obsahuje informace o vhodných opatřeních na ochranu hospodářských zvířat, např. typy a parametry vhodných oplocení, způsob pastvy atp. Zveřejnění standardu se odrazilo na modifikaci 110. výzvy (8. února 2020), ze které je možné čerpat dotace na prevenci škod způsobených velkými šelmami. Tato modifikace spočívá v aktualizaci metodiky „Doporučená optimální opatření na ochranu hospodářských zvířat před vlky“ (dále jen metodika), ze které musí návrh preventivních opatření vycházet. Metodika je součástí výzvy a zmíněný standard do ní byl promítnut. Projekty podané po 8. únoru 2021 se řídí aktualizovanou metodikou, ve které došlo například ke změně minimální výšky oplocení (nyní až 120 cm).

V případě dalších dotazů k OPŽP můžete využít e-mailovou adresu dotazy@sfzp.cz, což doporučujeme zejména u odbornějších (technických, právních) či obsáhlejších dotazů. Zájemci o informace mají také k dispozici Zelenou linku **800 260 500**.

MODERNIZAČNÍ FOND

Obecně k výzvám z programů Modernizačního fondu

Kdy bude možné podávat vlastní žádosti o dotaci? Bude zveřejněn nějaký harmonogram výzev (krátkodobý/dlouhodobý) pro všechny programy?

Vlastní výzvy pro předkládání žádosti o podporu pro první tři programy se předpokládají ve druhém čtvrtletí roku 2021, později bude uveřejněn i harmonogram pro všechny programy na následující roky.

Program č. 1 HEAT – Modernizace soustav zásobování tepelnou energií

Jsou obce se svými projekty na rekonstrukci či výstavbu nového obecního kotle na biomasu oprávněnými žadateli v programu HEAT Modernizačního fondu?

Obec je oprávněným žadatelem v programu HEAT. Podmínkou je vlastnictví či provozování zdroje tepla (držení licence na výrobu či rozvod tepelné energie). Zároveň musí jít v případě výstavby nového zdroje o náhradu zdroje stávajícího spalujícího emisně intenzivní palivo.

Program č. 2 RES+ – Nové obnovitelné zdroje v energetice

Lze za oprávněné žadatele v programu RES+ považovat i obce?

Ano, obec je v programu RES+ oprávněným žadatelem.

Počítá se do uznatelných nákladů, na které bude možné uplatnit ex post dotaci z Modernizačního fondu, akvizice pozemku pro výstavbu FVE?

Nákup pozemku není způsobitelných výdajem, který by mohl vstoupit do výpočtu podpory.

Jak je nutno vyrobenou energii využívat – pouze pro vlastní využití v budově? Nebo lze dodávat i do sítě?

Vyrozenou energii lze spotřebovávat, prodávat konkrétnímu spotřebiteli i dodávat do sítě.

Mohou o podporu v programech RES+ a HEAT žádat i energetické komunity? A mohou být součástí těchto komunit i obce?

Ano, na obnovitelné zdroje energie, které budou součástí komunitní energetiky, mohou žádat i tzv. společenství pro obnovitelné zdroje ve smyslu směrnice (EU) 2018/2001, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů. Součástí těchto společenství mohou být i obce. U programu HEAT je pak navíc podmínkou, že společenství musí být vlastníkem či provozovatelem současného zdroje tepelné energie nebo se jím musí stát, aby mohlo dojít k náhradě či modernizaci tohoto zdroje za obnovitelný.

Proč je v dokumentu Návrh základních podmínek programu RES+ zmíněna též podpora malých vodních elektráren (MVE) a větrných elektráren (VTE), ale v textu výzvy tyto dvě možnosti nejsou?

V prvních letech realizace Modernizačního fondu budou MVE a VTE podporovány z OP TAK, případně z Národního fondu obnovy. Následně přejdou pod Modernizační fond.

Musí mít žadatelé z programu RES+ licenci na výrobu elektřiny již při podání žádosti o podporu?

Ne, v kapitole 1 návrhu základních podmínek je v pozn. 1 uvedeno, že licence je nezbytné předložit nejspíše při dokončení realizace projektu.

Program č. 9 LIGHTPUB – Modernizace soustav veřejného osvětlení

Kdy lze očekávat předběžnou registraci projektových záměrů do programu Modernizace soustav veřejného osvětlení

(LIGHTPUB)? A kdy budou spuštěny ostré výzvy? Předpokládají se mezi žadateli i obce o 3–10 tis. obyvatel?

Ve druhém čtvrtletí roku 2021 bude zveřejněn harmonogram dalších předregistračních a návazných výzev do dalších programů Modernizačního fondu. Předregistrační výzva pro předkládání projektových záměrů programu LIGHTPUB by měla být vypsána ve druhé polovině roku 2021, „ostré“ výzvy pak můžete očekávat v roce 2022.

Budou podporovány v programu LIGHTPUB i projekty z řad obcí o 3–10 tis. obyvatel?

Ano, samozřejmě se počítá i s podporou pro tyto obce.

Dotazy k veřejné podpoře

Jak se pro stanovení výše podpory pohlíží na obce z hlediska veřejné podpory? Obec je považována za malý podnik?

Obec se dle definice obecného nařízení o blokových výjimkách (GBER) považuje za velký podnik (až na výjimky stanovené v příloze č. 1 GBER čl. 3 odst. 4). Pravidlo stanoví, že až na výjimky „nemůže být podnik považován za malý nebo střední podnik, jestliže je 25 % nebo více procent základního kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo ovládáno, společně či jednotlivě, jedním či více z veřejných subjektů“.

Co je to veřejná podpora podle GBER a jak se liší od podpory v režimu de minimis?

GBER – obecná bloková výjimka umožňuje podpory širokého spektra přesně definovaných projektů v gesci členského státu. Znamená to, že pokud jsou splněny všechny obecné a specifické podmínky předpisu a jeho jednotlivých článků, není třeba o podporách jednat s Evropskou komisí. Členský stát nese odpovědnost za správnost. Pro Modernizační fond jsou relevantní články zahrnuté v oddílu „podpora na ochranu životního prostředí“. Od podmínek GBER se nelze odchýlit. Jsou přesně definovány způsobem výdaje i maximální intenzita podpory.

Podpora de minimis je omezena horní hranicí 200 000 eur na „jeden podnik“ za tři účetní období (nikoli jedno IČO, ale skupina propojených podniků dle specifické definice). Jiné podmínky např. ve vztahu ke způsobitelným výdajům nebo intenzitě podpory nejsou stanoveny, ty se řídí programem, v jehož rámci je podpora poskytována. ●

Dotazy k zveřejňovaným výzvám a nabídkám z Modernizačního fondu je možné směřovat na speciální e-mailovou adresu modernizacni.fond@sfzp.cz.

Foto: archiv SFŽP ČR

Andělská Hora: Přírodní zahrada

V areálu Základní a Mateřské školy Andělská Hora vznikla přírodní zahrada. Upravena byla plocha o rozloze skoro 1 500 metrů čtverečních, instalovány byla dva objekty a pořídily se pomůcky a publikace.

Celkové způsobilé výdaje
379 054 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
322 196 Kč

Podoblast podpory: 6.1.C – Rekonstrukce a vybavení center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO

Název projektu: Školní zahrada Andělská Hora – přírodní učebna

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Bruntál

Příjemce podpory: Základní škola a Mateřská škola Andělská Hora

Ukončení projektu: srpen 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Horní Dunajovice: Filtr uranu

Kvůli zlepšení pitné vody provedli dělníci stavební úpravy na stávajícím vodojemu. Rovněž byla nainstalována nová technologie k odstranění uranu, konkrétně iontoměnič a mechanická filtrace, v úpravně vody.

Celkové způsobilé výdaje
3 225 860 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
2 580 688 Kč

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Zajištění pitné vody pro skupinový vodovod Horní Dunajovice

Kraj: Jihomoravský

Okres: Znojmo

Příjemce podpory: Svazek obcí Horní Dunajovice a Želetice – tlaková kanalizace a intenzifikace ČOV

Ukončení projektu: říjen 2019

Foto: archiv SFŽP ČR

Hluboká nad Vltavou: Nový zdroj vody

Pro obec Kostelec byl vyhlouben hydrogeologický vrt, který byl po ověření vydatnosti a kvality vody přebudován na vodní zdroj a napojen na stávající vodovodní systém obce.

Celkové způsobilé výdaje
951 937 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
666 356 Kč

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Zhotovení vrtu HJ-4 za účelem zajištění nového zdroje podzemní vody pro vodovod v obci Kostelec

Kraj: Jihočeský

Okres: České Budějovice

Příjemce podpory: město Hluboká nad Vltavou

Ukončení projektu: listopad 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Prostřední Bečva: Venkovní učebna

V areálu MŠ Prostřední Bečva vznikla přírodní zahrada a rovněž byla vybudována venkovní učebna. Na pozemku školky přibýlo osm objektů.

Celkové způsobilé výdaje
1 099 650 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
495 843 Kč

Podoblast podpory: 6.1.C – Rekonstrukce a vybavení center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO

Název projektu: Jaro, léto, podzim, zima, na zahradě je nám prima!

Kraj: Zlínský

Okres: Vsetín

Příjemce podpory: obec Prostřední Bečva

Ukončení projektu: červen 2020

Chomutov: Snížení emisí

Nákup nového kapacitního vzduchotechnického zařízení osazeného filtry zajišťuje dostatečný kapacitní odtah znečištěného vzduchu z výrobního prostoru a odfiltrování tuhých znečišťujících látek s garantovanou účinností 99 %. To vede ke snížení emisí tuhých znečišťujících látek.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: Pořízení technologií ke snížení emisí CHPS, s. r. o.
Kraj: Ústecký
Okres: Chomutov
Příjemce podpory: CHPS, s. r. o.
Ukončení projektu: 12. 10. 2018

Celkové způsobilé výdaje
2 049 315 Kč

Příspěvek EU
1 741 917 Kč

Plačkův les: Obnova vodního režimu

Pročištění vodních příkopů a zbudování nových vodotečí umožnilo rozvedení vody v lužním lese. Pro potřebu manipulace s hladinou vody byla v korytech revitalizovaných příkopů navržena soustava vzdouvacích stavidel. Byly zbudovány trubní propustky a průsaková žebra, vznikly tři tůně.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Zprůtočnění revitalizační soustavy PR Plačkův les a říčka Šatava
Kraj: Jihomoravský
Okres: Brno-venkov
Příjemce podpory: Lesy České republiky, s. p.
Ukončení projektu: 31. 12. 2017

Celkové způsobilé výdaje
2 994 222 Kč

Příspěvek EU
2 994 222 Kč

Hořice: Regenerace zeleně

V Hořicích postupně obnovili zeleň ve čtyřech lokalitách v centru města Hořice. Zkvalitnili krajinný ráz doplněním přírodních prvků, které mají významný vliv pro mikroklimatické podmínky a zadržení vody v území. Projekt přispívá ke zvýšení biodiverzity v okolí.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech

Název projektu: Regenerace vybrané zeleně ve městě Hořice
Kraj: Královéhradecký
Okres: Jičín
Příjemce podpory: obec Hořice
Předpokládané ukončení projektu: 31. 7. 2021

Celkové způsobilé výdaje
773 875 Kč

Příspěvek EU
464 325 Kč

Ústí nad Orlicí: Zateplení nemocnice

Budova lékárny, ve které jsou laboratoře, sklady a provozní zázemí, byla zateplena. Stejně byl opraven pavilon F nemocnice Ústí nad Orlicí, ve kterém jsou umístěny ambulance, onkologie, rehabilitace, dialýza a další oddělení. Obvodový a střešní plášť dostaly zateplení, vyměnila se okna.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Realizace úspor energie – areál NPK, a. s., pavilon F a budova lékárny s odbornými pracovišti v Ústí nad Orlicí
Kraj: Pardubický
Okres: Ústí nad Orlicí
Příjemce podpory: Pardubický kraj
Ukončení projektu: 30. 3. 2020

Celkové způsobilé výdaje
15 563 228 Kč

Příspěvek EU
6 225 291 Kč

VYUŽÍVEJTE TELEFONNÍ A E-MAILOVÉ KONZULTACE

Pro komunikaci využívejte telefon a e-mail, případně konzultace doporučujeme předem domluvit.

V souvislosti s koronavirovou epidemií a průběžně vydávanými nařízeními sledujte prosím aktuální informace o činnosti Fondu na našem webu www.sfzp.cz.

K dispozici zůstává zelená linka Fondu 800 260 500, a to v pracovních dnech od 7³⁰ do 16⁰⁰ hod. Konzultace s odborníky SFŽP ČR ohledně žádostí a dotačních

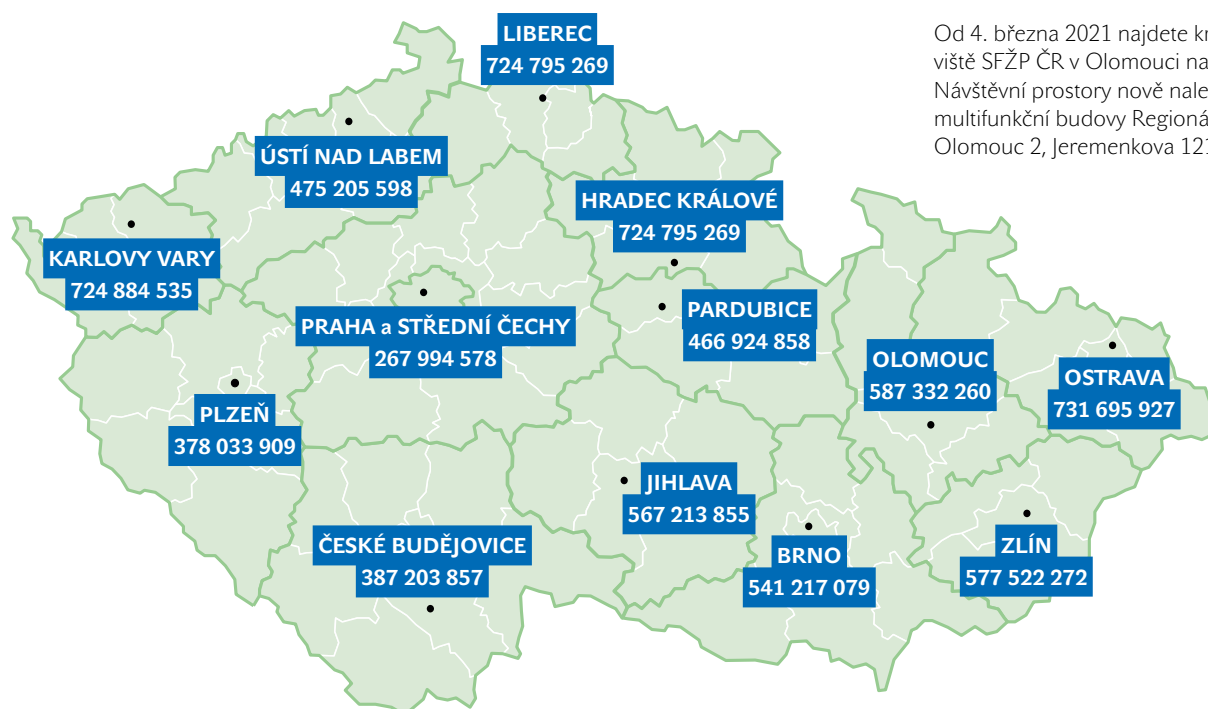
projektů doporučujeme realizovat především telefonicky či e-mailem, případnou osobní schůzku doporučujeme předem domluvit.

Pro konzultaci je možné využít také níže uvedené telefonní linky krajských pracovišť Fondu. Přijatá bezpečnostní opatření žádným způsobem neomezují samotnou agendu Fondu, administrativní a správní činnost. Hodnocení, schvalování projektů a proplácení dotací u všech dotačních programů administrovaných Fondem probíhá v běžném režimu.

Pracoviště SFŽP ČR v Olomouci je na nové adrese

Od 4. března 2021 najdete krajské pracoviště SFŽP ČR v Olomouci na nové adrese. Návštěvní prostory nově naleznete v 6. patře multifunkční budovy Regionálního centra Olomouc 2, Jeremenkova 1211/40b.

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 14 | číslo 3 | březen 2021 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfzp.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **Fotografie na titulní straně:** ©mashiki/Fotky&Foto | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.